

पञ्चमः सर्गः

ततः स मध्यंगतमंशुमन्तं ज्योत्स्नावितानं मुहुरुद्वमन्तम्।
ददर्श धीमान् भुवि भानुमन्तं गोष्ठे वृषं मत्तमिव भ्रमन्तम्॥5.5.1॥

लोकस्य पापानि विनाशयन्तं महोदधिं चापि समेधयन्तम्।
भूतानि सर्वाणि विराजयन्तं ददर्श शीतांशुमथाभियान्तम्॥5.5.2॥

या भाति लक्ष्मीर्भुवि मन्दरस्था यथा प्रदोषेषु च सागरस्था।
तथैव तोयेषु च पुष्करस्था रराज सा चारुनिशाकरस्था॥5.5.3॥

हंसो यथा राजतपञ्जरस्थः सिंहो यथा मन्दरकन्दरस्थः।
वीरो यथा गर्वितकुञ्जरस्थश्चन्द्रोऽपि बभ्राज तथाम्बरस्थः॥5.5.4॥

स्थितः ककुद्धानिव तीक्ष्णशृङ्गो महाचलः श्वेत इवोर्ध्वशृङ्गः।
हस्तीव जाम्बूनदबद्धशृङ्गो विभाति चन्द्रः परिपूर्णशृङ्गः॥5.5.5॥

विनष्टशीताम्बुतुषारपङ्को महाग्रहग्राहविनष्टपङ्कः।
प्रकाशलक्ष्म्याश्रयनिर्मलाङ्को रराज चन्द्रो भगवाञ्शशाङ्कः॥5.5.6॥

शिलातलं प्राप्य यथा मृगेन्द्रो महारणं प्राप्य यथा गजेन्द्रः।
राज्यं समासाद्य यथा नरेन्द्रस्तथा प्रकाशो विरराज चन्द्रः॥5.5.7॥

प्रकाशचन्द्रोदयनष्टदोषः प्रवृद्धरक्षःपिशिताशदोषः।
रामाभिरामेरितचित्तदोषः स्वर्गप्रकाशो भगवान् प्रदोषः॥5.5.8॥

तन्त्रीस्वराः कर्णसुखाः प्रवृत्ताः स्वपन्ति नार्यः पतिभिः सुवृत्ताः।

नक्तंचराश्चापि तथा प्रवृत्ता विहर्तुमत्यद्भुतरौद्रवृत्ताः॥5.5.9॥

मत्तप्रमत्तानि समाकुलानि रथाश्वभद्रासनसंकुलानि।

वीरश्रिया चापि समाकुलानि ददर्श धीमान् स कपिः कुलानि॥5.5.10॥

परस्परं चाधिकमाक्षिपन्ति भुजांश्च पीनानधिविक्षिपन्ति।

मत्तप्रलापानधिविक्षिपन्ति मत्तानि चान्योन्यमधिक्षिपन्ति॥5.5.11॥

रक्षांसि वक्षांसि च विक्षिपन्ति गात्राणि कान्तासु च विक्षिपन्ति।

रूपाणि चित्राणि च विक्षिपन्ति दृढानि चापानि च विक्षिपन्ति॥5.5.12॥

ददर्श कान्ताश्च समालभन्त्यस्तथापरास्तत्र पुनः स्वपन्त्यः।

सुरूपवक्त्राश्च तथा हसन्त्यः क्रुद्धाः पराश्चापि विनिःश्वसन्त्यः॥5.5.13॥

महागजैश्चापि तथा नदद्भिः सुपूजितैश्चापि तथा सुसद्भिः।

रराज वीरैश्च विनिःश्वसद्भिर्हृदा भुजङ्गैरिव निःश्वसद्भिः॥5.5.14॥

बुद्धिप्रधानान् रुचिराभिधानान् संश्रद्धधानाञ्जगतः प्रधानान्।

नानाविधानान् रुचिराभिधानान् ददर्श तस्यां पुरि यातुधानान्॥5.5.15॥

ननन्द दृष्ट्वा स च तान् सुरूपान् नानागुणानात्मगुणानुरूपान्।

विद्योतमानान् स च तान् सुरूपान् ददर्श कांश्चिच्च पुनर्विरूपान्॥5.5.16॥

ततो वरार्हाः सुविशुद्धभावास्तेषां स्त्रियस्तत्र महानुभावाः।

प्रियेषु पानेषु च सक्तभावा ददर्श तारा इव सुस्वभावाः॥5.5.17॥

स्त्रियो ज्वलन्तीस्त्रपयोपगूढा निशीथकाले रमणोपगूढाः।

ददर्श काश्चित् प्रमदोपगूढा यथा विहङ्गा विहगोपगूढाः॥5.5.18॥

अन्याः पुनर्हर्म्यतलोपविष्टास्तत्र प्रियाङ्केषु सुखोपविष्टाः।

भर्तुः परा धर्मपरा निविष्टा ददर्श धीमान् मदनोपविष्टाः॥5.5.19॥

अप्रावृताः काञ्चनराजिवर्णाः काश्चित्पराध्यास्तपनीयवर्णाः।

पुनश्च काश्चिच्छशलक्ष्मवर्णाः कान्तप्रहीणा रुचिराङ्गवर्णाः॥5.5.20॥

ततः प्रियान् प्राप्य मनोऽभिरामान् सुप्रीतियुक्ताः सुमनोऽभिरामाः।

गृहेषु हृष्टाः परमाभिरामा हरिप्रवीरः स ददर्श रामाः॥5.5.21॥

चन्द्रप्रकाशाश्च हि वक्त्रमाला वक्राः सुपक्ष्माश्च सुनेत्रमालाः।

विभूषणानां च ददर्श मालाः शतहृदानामिव चारुमालाः॥5.5.22॥

न त्वेव सीतां परमाभिजातां पथि स्थिते राजकुले प्रजाताम्।

लतां प्रफुल्लामिव साधुजातां ददर्श तन्वीं मनसाभिजाताम्॥5.5.23॥

सनातने वर्त्मनि सन्निविष्टां रामेक्षणीम् तां मदनाभिविष्टाम्।

भर्तुर्मनः श्रीमदनुप्रविष्टां स्त्रीभ्यः पराभ्यश्च सदा विशिष्टाम्॥5.5.24॥

उष्णार्दितां सानुसृतास्रकण्ठीम् पुरा वराहोत्तमनिष्ककण्ठीम्।

सुजातपक्ष्मामभिरक्तकण्ठीं वने प्रनृत्तामिव नीलकण्ठीम्॥5.5.25॥

अव्यक्तरेखामिव चन्द्रलेखां पांसुप्रदिग्धामिव हेमरेखाम्।

क्षतप्ररूढामिव वर्णरेखां वायुप्रभुग्रामिव मेघरेखाम्॥5.5.26॥

सीतामपश्यन्मनुजेश्वरस्य रामस्य पत्नीं वदतां वरस्य।

बभूव दुःखोपहतश्चिरस्य प्लवङ्गमो मन्द इवाचिरस्य॥5.5.27॥

इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये सुन्दरकाण्डे पञ्चमस्सर्गः॥